

T Ü K Ö R

SZTÁLIN ÉS A SZOVJET TUDOMÁNY

Sztálin elvtárs neve a harcoss forradalmárt, a minden politikai kérdésben bölcsen eligazító államférfit, a marxizmus-leninizmus továbbfejlesztőjét, a tudomány nagy pártfogóját és a tudóst jelenti számunkra. Sztálin minden megnyilatkozása útmutató politikánkban, ideológiánkban, tudományunkban egyaránt. Nemrég jelentek meg a nyelvvel és a nyelvtudománnyal kapcsolatos cikkei, amelyben leleplezte a nyelv és az alépítmény-felépítmény problémájának antimarxista, idealista, marriánus nézeteit. Ezek a sztálini cikkek termékeny inspirátorai lettek tudományos életünknek, nemcsak a nyelvtudomány szakemberei, hanem egész tudományos életünk körében, Akadémiánk alapításának 125. évfordulóját megünneplő hetének előadásait a nyelvre vonatkozó sztálini megállapítások jegyében rendezte meg. A közelmúltban pedig szerte a világon a békeszerető népek és a magyar dolgozók is lelkesen tárgyalták meg azt a nyilatkozatot, amelyet Sztálin a Pravda munkatársának tett, s amelyben a nemzetközi helyzetet, az ENSZ, az imperialisták mesterkedéseit elemezve, rámutatott a békemozgalom, a békeharc fokozásának rendkívüli jelentőségére.

Ezekkel az útmutató megnyilatkozásokkal egyidőben a sztálini géniusz egy másik dokumentuma került kezünkbe: a Szikra magyar fordításban kiadta a „Sztálin és a szovjet tudomány“ című gyűjteményes kötetet, amelyet a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Sztálin hetvenedik születésnapja alkalmával jelentetett meg. Ennek a díszes, jelentős terjedelmű kötetnek a magyarnyelvű kiadása fontos eseménye tudományos és kulturális életünknek.

A kötet két részre oszlik: az első, a „Sztálin, a tudomány géniusza“ című rész megmutatja azokat az eredményeket, amelyekkel Sztálin a marxista-leninista társadalomtudományt gazdagította. Sz. J. Vavilov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának közelmúltban elhunyt elnöke írja a kötet e részének élén: „Sztálin tanítása végtelenül sokrétű. Felöleli a természet és társadalom megismerésének egyetemes érvényű elveit és mindezek mellett a legapróbb részletességgel elemzi és megoldja napjaink gyakorlati kérdéseit.“ P. F. Jugyin jelentős cikke követi Vavilov bevezetését, amelyben bemutatja Sztálint, mint a tudományos kommunizmus elméletének megalkotóját. M. B. Mitujin kiemelkedő módszertani cikke megmutatja, hogy „Sztálin elvtárs a dialektikus módszer nagy mestere. Egész tudományos munkássága gazdag, lelkesítő példa a marxista dialektika alkalmazására“ — írja. Népi demokráciánk fejlődésével kapcsolatos kérdések szempontjából nagy hasznunkra van A. J. Visinszkij tanulmánya: „Sztálin tanítása a szocialista államról“. Az első rész többi tanulmányai rámutatnak, hogy Sztálin munkássága milyen jelentős a politikai gazdaságtan, a történettudomány és az irodalom szempontjából.

A kötet második része; a „Sztálini korszak tudománya“ címen monografikus tanulmányok formájában tudományágak szerint jellemzi a mai szovjet tudományt, különösen a természettudományok, és a mű-

szaki tudományok fejlődését. A tanulmányok írói — a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának tagjai, a szovjet tudomány különböző ágainak kiváló képviselői, a matematika, a technika, geológia, régészet kitűnőségei — egy-egy tudományág fejlődéséről számolnak be. Ezek a tanulmányok nemcsak szakmai ismereteket közölnek, hanem a tudományok eredményeit közlik a széles néprétegekkel.

A dialektikus materializmus és tudományos kutatás szoros kapcsolatát világítják meg *Liszenko*, *Oparin*, *Bikov* akadémikusok tanulmányai. *Liszenko* és *Oparin* tanulmányai arra világítanak rá, hogy a marxizmus-leninizmus ideológiája milyen nagy segítségére van a biológiának és az agronómiának. *Bikov Pavlov*ról szóló tanulmányában pedig arra mutat rá, hogy *Pavlov* agyfiziológiai, élettani tanításai teljesen összhangban vannak a dialektikus materializmus elméletével és hogy *Pavlov* tanítása nélkül a modern élettani és lélektani kutatás nem vezethet eredményre. A kötet e részének többi tanulmányai áttekintő képet adnak a szovjet matematika, fizika, kémia, csillagászat, régészet, stb. eredményeiről és mai állásáról.

A gyűjtemény igen behatóan foglalkozik a műszaki tudományokkal. Ezeknek a tanulmányoknak az a hatalmas jelentőségük, hogy rámutatnak arra, milyen rendkívül fontos szerepe van a tudományos kutatásnak a szocializmus építésében. Ebből a szempontból különösen fontos *A. N. Nyeszmejanov* és *Sz. V. Kaftanov* cikke: „Sztálin-díjasok — tudomány és technika újítói“. Ez a cikk rámutat, hogy soha nem játszott a tudomány olyan fontos szerepet a társadalom életében, mint most, a Szovjetunióban. Ezek a műszaki tanulmányok, de maga az egész kötet is méltó dokumentuma a szovjet tudományos élet elvi magasrendűségének. Ez a tudomány a nép, a tömegek, az emberiség jólétének fokozásán fáradozik, a tömegek boldogulásának, békéjének szolgálatában áll. Meggyőzően mutatják ezt a szovjet technikai tudományok segítségével megindult monumentális sztálini természetátalakító tervek. A kujbisevi vízierőmű energiájára támaszkodó öntözőrendszer virágzó termőföldre változtatja a Volgán-túli aszálysújtotta területeket. Most indul a Volga-Don csatorna építése, amellyel a Szovjetunió összes európai tengereit egy csatornahálózattal köti össze. S ezekben a gigantikus építkezésekben már az atomenergiát is felhasználja a szovjet tudomány, a *Davidov*-terv értelmében létesülő *Ob-Jeniszei-Aral* tó csatorna útjából az akadályokat atomrobbantásokkal távolítják el. A tanulmányok beszámolnak azokról a telepekről is, ahol a nap kifogyhatatlan energiáját használják fel gépek hajtására.

A kötet sok tanulmánya, a szovjet tudomány elvi és gyakorlati magasrendűsége mutatják, hogy csak az igazi tudomány, amely az emberiség, a tömegek jólétét, a békét szolgálja. A tudományos kutatás és a béke ügye között szoros kapcsolat áll fenn. Az igazi tudósok, a haladó tudomány mesterei, akik a tömegek jólétén fáradoznak, világszerte tiltakoznak az ellen, hogy az emberi kutatás gyümölcseit gyilkos, pusztító célok szolgálatába állítsák. A tudomány felemeli az embert, hatalmassá, a társadalmi törvények ismerőjévé, a természeti erők urává teszik, a gyilkos, imperialista háború pedig állattá aljasítja. Ezért van az, hogy a mai tudomány legjobbjai tevékenyen részt vesznek a békeharcban. Ezért üldözik ma az imperialisták a legtöbb haladó tudóst, ezért militarizálják

fokozottan az amerikai egyetemeket. *J. D. Bernal* professzort, a nagy angol tudóst, kizárták a brit Tudományos Haladás Egyesülete, vezetőségéből. Azért mozdították el *Joliot Curie*-t a francia atomkutatás éléről, mert világosan megmondta: „Milyen boldogok a szovjet tudósok. Tudják, hogy az eredmények, amelyeket elértek, feltétlenül az emberi életszínvonal megjavítására és a kiharcolt szabadság védelmére szolgálnak.“

S mit csinálnak az imperializmus tudományos köntösbe bujt lakájai, míg a szovjet tudomány, a világ haladó tudósai a béke megőrzésén, az emberiség jobblétén fáradoznak?

Bertrand Russei — akinek „érdemeiért“ az imperialisták a közel-múltban Nobel-díjat adtak — uszít a Szovjetunió és a népi demokráciák ellen, tanulmányt ír a tudomány eredményeinek felhasználása ellen, a kapitalista „erény és tulajdon megvédésére“ lelkesít a tudomány nevében. (*The scientific outlook* című művében). *William Vogt* pedig meg akarja szervezni a tudományos tömeghalált, mint a haladó kapitalista világ „egyetlen menekülési útját“. Az embermilliók módszeres kiirtását, pusztító járványok mesterséges terjesztését, baktérium-háborút, éhínség-szervezést Ázsiában — ezeket a fenkölt célokat szolgálja az imperialista tudomány. A magát perszonalistának nevező *R. T. Flewelling*, az imperialisták egyik filozófusa egyenest kijelenti, hogy a világ szűk lett Nyugat és tág lett Kelet számára! S mindjárt vállalja is az imperialista koreai agresszió tudományos megalapozását, „csak a háború tud felemelni az önfeláldozás legcsodálatosabb lendületének színvonalára“ — írja a *The Survival of Western Culture* c. könyvében. S közben burjánzik az egzisztencializmus, a szemantika, a perszonalizmus, az instrumentalizmus s a hamis tudatot teremtő mágiának minden új válfaja: a végét érző kapitalizmus mindent előszed avult ideológiai lomtárából, hogy fenntartsa magát.

Az imperialista tudomány minden kozmopolita méltelye ellen erős páncél a marxizmus-leninizmus, a szovjet tudomány. Kulturális, tudományos életünk jelenlegi szakaszában ezért fontos annyira a szovjet tudomány tanulmányozása és eredményeinek elsajátítása. Ezért nem hiányozhat a „Sztálin és a szovjet tudomány“ c. gyűjtemény ma senkinek sem az asztaláról, aki tudományokkal foglalkozik! (Szikra kiadás, 1950).

KIRALY JÓZSEF

KARINTHY FERENC HÁROM KÖNYVE

(*Szép élet, Útközben, Kőművesek*)

Szocialismusunk építése, a gyökerében megváltozott élet ábrázolása, új és nagyszerű feladatok elé állítják az írókat. De a régi és az új harca, az élet optimista derüje s a szüntelen fejlődés nem ábrázolható már a régi módon. Az író nem a társadalom kutasztottja többé, hanem az élet formálója és alakítója, — „hőmérő, mely a változások hevességét jelzi“. Meg kell tanulnia — „milyen legyőzhetetlen erő, milyen hatalmas emberi alkotásokra képes a szabad, a közös emberi munka“ — és mily nagy öröm az alkotás — írja egy helyen Karinty. Annál a kőhónál kell melegednie a ma írójának, amelyben az új ember alakul és